

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbroju, oglašje itd. šalju se naputnicom ili pošto-ničkom poštom, stacionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga svo polkviri.“ Narodna postovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a ne frankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6—, odn. 3— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Gijula br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjiivić. — U nakladi tiskare J. Krmptović i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Vinska klauzula.

II.

Kod obnove trgovačkog ugovora sa Italijom morati će se koli vlada, toli državno zastupstvo obazrijeti na tolike predstavke, molbe i spomenice, koje će međutim biti podnešene Njegov. Veličanstvu ili izravno carevinskom vieću na zaštitu domaćeg vinskog proizvoda. Svi vinorodni krajevi monarhije iztekivaju željno, da se vinski klauzulu promjeni na korist i boljak domaćih vinogradara. Od te bo klauzule zavisi budućnost našega vinogradarstva, a tim i materijalno blagostanje pučanstva vinorodnih pokrajina naše monarhije.

Poznatii vinoslovac dr. Resch sastavio je na temelju službenih statističkih podataka svih vinorodnih država već godine 1889. prosječni proizvod vina za sve vinorodne zemlje čitavoga svijeta. Iz tih podataka doznajemo, da je Franceska najvinorodnija zemlja svega svijeta. Ona je do tada proizvodila na 2,000.000 hekt. vinorodnog zemljišta 32,000.000 hektolitara vina. Za njom dolazi Italija, koja proizvodi na 1,870.000 hektara vinograda 27,000.000 hektolitara. Treća na redu je Španjolska sa 1,745.000 hektara vinograda i sa 35 milijuna hektolitara vina. Za njom dolazi Austro-Ugarska sa 574.856 hektara vinograda i sa 8 milijuna hektolitara vina.

Od g. 1889. pronašle se goruje brojke, jer je od tada nesretna filoksera poharala mnoge vinograde u Francezkoj i u našoj monarhiji. Francezka je zadnjih desetih godina svoje vinograde obnovila, te će ona stalno za koju godinu proizvodjati vina ništa manje, nego li ga je proizvodjala prije nego li se pojavila filoksera.

U Austro-Ugarskoj zapinje obnove vinograda dielomice radi nestašice sredstava, dielomice radi neukosti, nemara i nedostatke podpore od strane zemaljskih zastupstva, ponajpače radi prevelike konkurencije sa talijanskim vinom, zbog koje nemože domaći vinogradar razpačati ni ono malo vina, što ga vrlo skupo pridjela.

Kako rekosmo u zadnjem članku, započela se Italija služiti klauzulom iz trgovačkog ugovora sa našom monarhijom dne 27. agusta 1892. Ona je uvela od toga dana pak do 31. decembra 1898. u razne krajeve Austro-Ugarske 7 milijuna 67.409 hektolitara svoga vina. U šest godina i pol uvela je dakle u našu vinorodnu monarhiju preko 7 milijuna

hektolitara — tudja država na silnu materijalnu štetu domaćeg vinskog proizvoda.

Na temelju toga uvoza u roku od 6 i pol godina možemo skoro sa stalnošću utvrditi, da će taj uvoz za desetogodišnjeg trajanja vinske klauzule poskočiti po istom razmjeru bar na 13 i pol milijuna hektolitara. Uzmimo sada, da to vino stoji samo po 24 novč., što iznosi ogromnu svotu od skoro 163 milijuna for. ili godimice preko 12 milijuna for.

Ta ogromna svota novca putuje godimice u tudju državu na štetu domaćeg vinogradarstva. Taj novac je izgubljen za naše državljane, koji imaju osim toga i drugu štetu, jer se nemogu odvažiti na obnove uništenih vinograda, dok nebudu na čistom, što će biti sa vinskom klauzulom kod buduće obnove trgovačkog ugovora sa Italijom.

G. 1887. proizvodjale su sve vinorodne pokrajine austro-ugarske toliko vina, da se je njim pokrilo ne samo svu domaću potrebu, već se je izvezlo vina preko 750.000 hektolitara a grožđa preko 2,260.000 hektol. Ako uzmemo pako, da je već te godine bio poharan dobar dio domaćih vinograda, i da se je od tada obnovilo u mnogih pokrajinah vinograde, to ćemo lahko sivatiiti, od kolike je ogromne šleste svaki uvoz tudjeg vina u našu monarhiju. Prije vinske klauzule, g. 1891. uvezlo se talijanskoga vina u naše krajeve 20 puta manje, jer se ga je tada prodalo kod nas za samih 160.570 K.

Koliku su štetu pretrpile naše vinorodne pokrajine od g. 1892. amo radi vinske klauzule pokazuje nam najjasnije posestrima Dalmacija, koja stujeje godimice oko 7 milijuna kruna i koja imade i danas pune konobe vina premda njoj je nova trgatha pred vratmi. Istarsko vino imalo je najbolju prodaju u Trstu, na Ricci i u susjednoj Kranjskoj dok ga nije sa svih tih trgovista iztisnulo talijansko vino.

Zadnja vinska godina bila je kod nas loša, malo gdje srednja, pa ipak naši vinogradari imaju i danas u mnogih krajevih Istre vino u konobah. Nemogu ga prodati ni po što premda ih stojalo velikog truda i silna troška prije nego li ga spraviše pod strehu.

Porezni sluga obilazi pragove tužnoga vinogradara, koji nemože da namiri ni najprečije domaće potrebe i nemože si pomoći na nijedan način, premda imade u kući koji hektolitar vina, što ga je spravio za poreze, namete i malene domaće zahijeve. Ostao je sirola dužan kod trgovca u gradu za modru galicu, za sampor itd. u nadi, da će sve podmiriti čim razprodade onu kapljicu, a kad tamo vino mu leži u konobi ili se po malo troši kod kuće, a da mu, tako rekuć, nikakvu korist nebaci. Toj

njegovoj nevolji kriva je ponajviše nesretna klauzula, koja je zatvorila izvoz domaćemu, a otvorila dovoz tudjemu vinu.

Tomu zlu mora država sama što brže doskočiti neće li, da od filoksera neupustošeni vinogradi posve neupustoše. Uz te prilike nemože bo vinogradar ulagati tolik trud i trošak u obdjelavanje postojećih vinograda, a kamo li će obnavljati opustošene, ili nove pripravljati. Dok mu bude prietila vinska klauzula, morati će se ograničiti trudom i troškom jedino na najnužnije, te će konačno pod silnim tereti klonuti duhom i zapustiti vinograde za pašišća, livade ili polja. Tuj je brza pomoć silno nuždna, jer će inače nestali naših vinograda i državi porezovnika, koji bi mogli napram njoj vršiti težke svoje dužnosti.

Iz istarskoga krnj-sa-bora.

Sjednica od dne 11. agusta 1900.

Proti slavenskim tiskanicam.

Zast. Depangher stavlja predlog proti uvadjanju talijansko-slovenskih tiskаница kod poreznih ureda u Istri i to po njegovu — u čisto talijanskim krajevih Istre. (Mi bismo zaista želili znati, koji je taj čisto talijanski kraj Istre, gdje nebi u poreznom uredu morali imati i hrvatskih ili slovenskih tiskanicah).

Kreditni zavod.

Prima se u sva tri čitanja preosnovu zemaljskoga kreditnoga zavoda, kako ju je predložio polit.-gospodarski odbor.

Činovnici kreditnoga zavoda.

Na predlog zem. odbora odobrava se preustrojstvo službe i plaće činovnika zem. kreditnoga zavoda.

Namet na žestoka pića.

Usljed dogovora poglavara svih pokrajinah ove pole države, pobirati će država namet na žestoka pića te će pokrajina davati odštetu. Tako će Istra dobiti za tri prve godine po 64.881 K mjesto sadašnjih 13.000 K.

Zakon o naskoku bikova.

Prihvaća se zakonsku osnovu o uređenju postaja za naskok bikova.

Zajam za gradnju željeznice.

Prima se na znanje izvješće zem. odbora o zajmu sklopljenom u iznosu od 1.400.000 K kod podružnice banke Union po 4 1/2 %.

Interpelacija.

Zast. Vidulich pita cesarsku vladu, da li znađe, da je politički komesar Karminski zabranio zadušnice obdržavati za pok. kraju Umberta u Malom Selu, dočim su iste obdržavane svuda u Primorju?

Plaća učiteljem.

Sabor prima i u trećem čitanju zakonsku osnovu, kojom se mienjaju nekoi paragrafi pokrajinskoga zakona o uređenju

pravni odnosaja učiteljstva pučkih skola Istre.

Sjednica od dne 13. agusta 1900.

Talijansko-slovenske tiskovine.

Zast. Depangher obrazlaže svoj predlog, stavljen u prošloj sjednici proti uvadjanju dvojezičnih (talijansko-slovenskih) tiskovina u čisto (!?) talijanske krajeve. Kaže, da se vlada, vara ako misli, da će takvim tiskanicama preokrenuti talijansko lice Istre. Vlada mora znati, da će usupor tonu Istra ostati talijanskom. Prosvjeduje proti toj novotariji.

Vladni zastupnik kaže, da nije vlada uvela dvojezične tiskovine za to, da tim pomaže slavenskoj agitaciji (Vjerujemo vam vrlo rada! Op. Ured.) nego radi štednje.

Sabor prihvaća predlog, da zem. odbor učini potrebite korake, da se natrag povuče one tiskovine.

Neuslišana molba.

Sabor prelazi na dnevni red preko molbe občine Dolina za pripomoć za gradnju ceste do sv. Servola.

Proračun za god. 1900.

Prima se bez razprave zemaljski proračun za g. 1900 u iznosu od 1.241.010 K razhoda, 368.770 K prihoda i 872.240 K manjka, koje će se pokriti nameti na izravne poreze, na potrošarinu vina i posebnim zem. porezom na pivo, žestoka pića itd.

Podpora za gradnju ceste.

Za gradnju ceste Labin-Rabac doznačuje sabor podpora od 9000 K izplativu u dvih godinah.

Za talijanske srednje škole.

Zast. Tomasi predlaže, da bi se vlada zauzela i za talijanske škole Primorja, koje zapostavlja tim, što je imenovala u c. kr. kotarsko školsko vicegosp. Matejčić, mjesto g. Milica, te da bi talijanske srednje škole dobile svoga zastupnika u c. kr. zem. školskom vieću.

Talijanski konvikt u Pazinu.

Na predlog zast. Costantini-a stvoreni je zaključak, kojim se pozivlje zem. odbor, da učini shodne korake za gradnju talijanskoga konvikta na zemaljske troškove.

Prihvaćeni su zatim razni predlozi, kao predlog za otvorenje obrtne škole u Izoli; za pripomoć kod gradnje vodovoda u Izoli, za popravak ceste iz Citanove u Bertouglu; Novuvas itd. za gradnju mosta na Dragonji kod Kostabone, za gradnju komada željeznice Motovun-Pazin, za popravak luke u Krku, za ustrojenje gospodarske agencije u Istri; za osiguranje životinja.

Odgovor na interpelacije.

Vladni zastup. odgovara na interpelaciju zast. Tomasi-a u pogledu prekršćenju imena Topolovac i Gradnje (Pioppino i Castellaro), da namjestništvo odobrava zabranu prekršćenja, jer da to pravo pripada samo sredinjoj vladi — ona slavenska imena, da su tamo u porabi već od god. 1818. (Di grazia g. vitez a kako se je prije rabilo? Op. Ur.)

Isti odgovara na interpelaciju zast. Costantini-a u pogledu slaveniziranja mapa, da se je hrvatskim nazivom dočao i talijanski i da će vlada u buduće prepriječiti svako samovoljno prekrštenje imena.

Interpelacija:

Zast. Scampicchio pita cesarsku vladu, da li znade, da bijaše protuzakonito ustrojen pododbor za odmjerenje poreza od osobne dohodarine?

Konac zasjedanja.

Predsjednik reče u zaključnom govoru, da je sabor zasjedao 22 dana i mnogo poslao obavio; zahvaljuje se zastupnikom koji da su jedini pravi zastupnici pokrajine, jedini pravi branitelji zakonitosti i realnih njezinih prava, potreba i koristi.

Nada se, da će do malo biti sazvan sabor u zakonitom sjedištu i da će on slaviti 40. godišnjicu službe pokrajine; zahvaljuje se Kopru i pozivlje na Evrvina cesaru! o čemu govori samo službena brzojvanka.

Zauzeće Pekina.

Kako smo predviđjeli u zadnjem broju, saveznička vojska ušla je na istočna vrata Pekina bez zaprieke i oslobodila poslanike i druge Evropejce, obsjednute od toliko vremena.

Tu je viest službeno potvrdio i brzojav sa „Marieje Tereze“.

Naši vojnici nisu sudjelovali ulazku u grad, jer su jih bili poslali nazad u Tjentsin, da pojačaju ostavljenu posadu i predusretnu svakoj nenadanoj navali.

Carica kinezka je bila pripravna pohjći iz Pekina u nutrnjost zemlje, gdje joj se i blago već opravljeno, ali zadnje viesti javljaju, da je bila zapriječena. Polanko ni stalno se još nezna.

Zadnji brzojavi javljaju također, da ojačani odjeli kinezke vojske po ulicama Pekina oružanom rukom priče evropskoj vojski napredak po gradu. To su valjda ostatci one vojske, koja se je bila pred grad utaborila, pa se poslie jednostatnog nadmetanja topovima kojekuda razpršila.

Kinezi generali Ma i Lipingčeng ostali su ranjeni.

Sada se znadu i imena naših ranjenih i poginulih mornara.

Poginuli su: kapetan Toman, zapovjednik „Zente“ pogodjen granatom dne 8. julija; uza nj padoše mornari Josip Detan, Marko Badurina i Alfred Tavanja. Ranjeni su teško: kadet Boyneburg i mornari Pavao Triskoli i Marin Badić; a lagano poručnici Winterhalder i Kolar, te tajnik poslanstva Rosthorn i mornari Jure Petrovac, Josip Bernardi, Leo Tatpurus i Ante Stiglić. Ranjenike dvori supruga tajnika gospođa Rosthorna.

Kapetan Toman, premda je slučajno bio rođen u Trstu, porieklom je ljubljancin od rodoljubne slovenske obitelji.

Ruski admiral Aleksejev brzojavlja iz Port Artura, da je general Flaišer zauzeo poslie žestokoga ognja Haicena. Sedam vrsta sjeverno od Dešišaja sukobili su se sa Kinezima, koji su izgubili odmah do 150 ljudi. To je bilo 10. tek. A 11. tek. u ponovnoj borbi izgubiše 300-400, 3 topa. i zastavu. Nasrnuše da tope i zastavu opet odkupe, ali jim se pokušaj izjalovio, premda su se očajno borili, na noževce. Dne 12. tek. Rusi zauzeše bez drugog znatnijeg naprezanja Haicena.

Pismo bez pečata.

Dragi šjor Zon.

Pišem Vam ovako i ovuda, jer znam, da najvolite štiti Franinu i Jurinu.

Ako ste pozabili, sponinjem Vas, da ste bili prije desetak lit naš k u r s o r, pak su Vas zbankali. Sreća božja, da ste Vi strpljen čovik kako i pauk, pak da nebricilate za malenkosti. Vi ste znal, da će doći brzo nova službica. I tako je bilo.

Lita 1858. prišal je dekret od dekana vodnjanskega, da ste imenovan k m e r-

ling o m naše crkve. Hrvati, ki su samo za kože pasti — čekali su za pknut.

To je bila, moj zrmame velika čast za Vas i za vas Vaš rod. Ali ča ćete, kad je sreća mušičasta. Komač misec i pol u toj časti pak se digli svi proti Vam; dojiš njim. I dobili su! Vi ste moral doli premda ste se branio zubi i nokti. Tu pogaču spekli su Vam oni nesrični Hrvati. Zaludu ste se Vi vrtia kako i muha: kad pade u kašu; zaludu ste bia u Poruču; zaludu je bila pomoć krnjelska i bumbarska! Pak ča su na to učinili Hrvati. Izbrali su dva nova kamerlinga. Ili po njihovu starešine, ki neznaju ni kroha talijanski pitat. A Vam je tekal talijanski zajik kako da ste iz Kalabrije, pak koja korist?!

Vaši neprijatelji kažu: Do tri puta Bog pomaže. I Vi ste temu virova. Jurga miseca 1898. bili su votacioni ili po hrvatsku izbori. Onda smo se mi svi Vaši pravi prijatelji i prijateljice nadale, da te Vas učiniti za župana. Barbanski krnjeli i gladuhi su Vam to i obećali, ali ča ćemo kada nimaju više moći ili force. Oni su imali dobru volju, ali to nije dosta.

Vaša je najveća nesreća, da za Vas Hrvati nemare. Talijani, krnjeli i bumbari, klanjaju Vam se u Barbanu, Vodnjanu i Raklju, a oni divlji Hrvati kažu Vam i nam, da smo izdajice, da smo prodanci, da nas more svaki kupiti kako i tovara, a to je i prava božja istina.

Ča nam je dakle učinit?

Mučat nesmimo više, jer Vam oni halubljanski mulci oko nosa previse sekaju kako i muha oko konjske . . . . . Dunke tu triba, da o njih rovi tršanski alrej „Piccolo“; triba jih osapunat onako, kako smo bili ono jedanput osapunali pokojnoga Megliča — premda je bil čist kako i zlato.

Na delo dunke moj dragi šjor Zon! Ja sam Vas napatila najbolje ča sam znala. Ali niš se nebojte, ja neću pozabiti ni Vas ni Vašega Pepića.

Korajo moj dragi šjor Zon, jer na Vas misli uvik:

U Raklju, miseca angošta.

Vaša amarissima
Domica Labinka.

Franina i Jurina.

Fr. A ča to pišeš, Jure moj?
Jur. Delan istanca na direcion od željeznice u Trst, aš me je konduter stavia u torak u jutro med same mačke.

Fr. Kako to?
Jur. Aj vero pak je to prava istina. Bia je jedan arhamaške race, a šest kastavske i s tim blagom sam se mora voziti od Pule do Trsta.

Fr. Onda je bolje da se pritužiš valje na minister, aš blago se nesmi voziti kadi i ljudi.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Rodjendan Njeg. Veličanstva cara i kralja Frana Josipa I. proslavljen je letos širom ciele monarhije svečanije nego li obično. Uzvišeni vladar navršio je naime dne 18. t. mj. svoju 70-godišnjicu, pa su htjeli svi narodi drevne monarhije dati živog izraza svomu čuvstvu do uzvišene osobe Njeg. Veličanstva, koji

je u dugom nizu godina dielio tugu i veselje sa svojim narodi i koji je sam tečajem svoje vladavine podnio težih udaraca nemalaksav nikada duhom već podav se vazda pouzdanjem providnosti božjoj.

Uplivnje češke novine razpravljaju o vladinoj želji, da bi češki zastupnici napustili obstrukciju, da bi ti zastupnici bili loši politički, kad bi izručili protivniku jedino sredstvo, koje im je u borbi za prava svoga naroda jošte preostalo. Češki zastupnici da nesmiju dopustiti, da se razprave takozvane državne potrebe a zatim razna gospodarska pitanja. Oni zahtjevaju, da se uredi najprije češko pitanje, da se uvede mir u pokrajine češke, i tada će odustati od obstrukcije.

Glasi lo čeških zastupnika iz Moravske doznaje iz Beča, da će za koj dan češki ministar zemljak dr. Rezek u Prag, da se dogovara sa mladočeskimi zastupnici i sa češkimi veleposjednici. Njegova zadaća da je ta, da sklene prve na to, da napuste obstrukciju a druge da predobije za vladin program. Glas o proujneni u austrijskom ministarstvu. reč bi, da se neće obistiniti. Vladi prijizne novine opravugavaju tu viest iztiaeć, kako je vladu jedino do toga slalo, da sastavi takozvanu poslovnu većinu iz raznih stranaka bez ikakvih ovceza. Pronesao se takodjer glas, da će Niemci-liberalci dobiti svoga ministra zemljaka bez listnice kao što je češki ministar zemljak. Vlada je vrlo sklona Niemcem-liberalcem, ali se teško vara, da će pomoću samih Niemaca urediti odviše zamršene odnošaje u Austriji.

Što se tiče viesti, da kani vlada predobiti Čehe i tim, da im dade u Brnu sveučilište, a gradu Pragu zajam od 20 milijuna, odgovoravaju češki radikalni listovi, da se Češi nepravadaju za 20 milijuna ili za jednu višu školu.

Dogovori sa Češi započeti će za koji dan u Pragu, a sa Niemci u Beču. Ove posljednje dogovore voditi će ministar-predsjednik uz pomoć baruna Spens-Boodena i baruna Chlumceckoga. Njemački ustavotvjerci iz Češke i Moravske već da su pristali na ta pogadjanja.

Za čudno nam je, da se nigdje nesponimje slavenske narodno-kršćanske zveze, kano da je i nema na carevinskom vieću. Možda kani g. Koerber urediti austrijske odnošaje samimi Niemci?

Grna Gora. Na pritužbu crnogorskog zastupnika na carigradskom dvoru, dao je Sultan nalog, da se imade što strožije paziti na turske podanike, koji uznemiruju crnogorsko stanovništvo na crnogorsko-turskoj granici.

Ruski car Nikola poslao je svomu prijatelju knezu Nikoli k 40-godišnjici njegovog vladanja skupocien dar, sastojeci iz slika cara Aleksandra II. i III. i Nikole II. u briljantih.

Srbija. Mnogobrojna pomilovanja, koja je izveo kralj Aleksander povodom svoga viencanja proizvela su u čitavoj kraljevini najbolji utisak. U svemu je pomilovano oko 400 kaznjjenika, izmedju kojih je 300 njih odupećena sva pedepsa. Kralj je imenovao generala Mihajla Trečkovića vrhovnim zapovjednikom vojske na mjesto razkralja Milana; general Moković imenovan bijaše predstojaikom glavnoga štopa.

Bečke vladine novine sile se dokazati, da Austro-Ugarska nije izgubila prijajnejg upliva u Srbiji, te da je ona posve sporazumna sa Rusijom u pogledu balkanskih državica.

Rusija. Car Nikola II. i carica posli su dne 18. t. mj. na velike vojničke vježbe u Lugo. Ruski admiral Aleksejev brzojavlja svojoj vladi sa rusko-kinezkog bojista, da bijahu ponovno kinezke čete potučene. Iz Pariza javljaju tvrdokorno, da će ipak car Nikola posjetiti svjetsku izložbu tečajem mjeseca septembra. Englezke novine pišu nasuprot, da car neće u ovo burno i pogibeljno doba u Pariz. Nedaleka budućnost pokazati će nam, koji je imao pravo a koji krivo.

Njemačka. Dne 18. t. mj. oprostio se je car Vilim sa vrhovnim zapovjednikom međunarodnih četa u Kini sa generalom Waldersee-om i njegovim štopom. Car je oduševljeno nagovorio svoga generala, predloživ mu sve poteškoće, koje ga čekaju i visoko poslanstvo, koje mu vlasti povjeriše. Konačno izruči car generalu maršalski štap.

Dogodjaji u Kini. Dne 15. t. mj. uljezle su međunarodne čete u Peking bez osobite zaprieke. Tude poslanike najdjoše žive i zdrave na okupu u zgradah englezkog poslanitva. Kinezka carica udova sa svojim dvorom, sa najpouzdanijimi državnicima i sa jakim vojničkom pratnjom, pobjeglje je iz Pekinga dan prije odlaza međunarodnih četa.

Peking je dakle u sakali međunarodnih četa, te će sada nastati prepirka izmedju vlastih o tom, kako da zadobiju od Kine odštetu i zadovoljštinu.

Boerski-englezki rat. Kao svieća, kad sjajnije zasvietli prije nego se utine i boerski rat približava se svojoj svrasi sjajnom epizodom. Englezi su proganjali zadnje ostatke boerske vojske, da ih unište ili zarobe, pak padoše sami u stupicu. Burski general De Wieldt izbjegnulo obkoljenju englezke vojske, obkolio je dne 17. tek. naprotiv on 5000 Engleza pod zapovjedničtvom pukovnika Bada-Powela, koji se je odlikovao u obrani. Mafekinga, a sad će se morat predat boercima.

Mjestne:

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Puli, primila je od velem. gosp. baruna Jurja Rukavine K 20. (Isti gospodin je darovao i pazinskomu dječkomu pripomoćnomu društvu jednaku svotu s istom doznačnicom).

Sakupljeno na skupštini „Čitaone“ u nedjelju popodne K 4. Hvala rodoljubnim darovateljima! Blagajnik.

U nedjelju po podne povratila se poslie manovra austrijska ljetna eskadra u Pulu, gdje će bit razoružana.

Stariji i zaslužniji radnici ovoga arsenala bili su u subotu, na carev rodjendan, svečano nagradjeni spomenkolajnom.

Škandal! U subotu večer je novouniformirana gradska glazba otišla k načelniku Rizzi-u svirati, kao u predvečer njegovog imendana. To je liepo! Gospodin je načelnik u svojoj vili muzikant pogostio. I to je liepo! Ali nije liepo, da je ta „banda“, vraćajući se kući u grad, poslie jedanaest ure, kači oduševljeno udarala, da je sve stanovnike, koji su bili već u snu, iz sna trgnula i uzrujala. Zar za gradsku glazbu nevrjede policijni propisi?!

Pokrajinske:

Tršćanski biskup presv. g. Andrija M. Šterk vratio se je u subotu na večer iz kupeljih u Trst. Na povratku posjelio je ljubljanskoga biskupa presv. g. dr. Jegliča.

Vriedno da se konstatira. U istarskom saboru proujneni su pravila zemljišno-vjeresijskoga zavoda, da ga — pomaknu napried. — Zastupnik Rizzi u obrazloženju naglasio je, da je nužda to učiniti, jer da je znamenito poslovanje eksotičnih (!) zavoda turilo istrijsanski zavod u nazadak.

Desetgodišnjicu svoga obstanaka proslavilo je u nedjelju „Slovansko pjevačko društvo“ u Trstu svečanim i njega dostajnim načinom.

Polaznici hrv. državne gimnazije u Pazinu, koji žele posredovanjem „Dječkog pripomoćnog društva u Pazinu“ dobiti stan, neka se obrate na isto najdulje do 8. septembra t. g.

Ako zna, dobro, neznade II, još bolje. Obćinsko glavarstvo slavnog Labina raspisuje natječaj na mjesto blagajnikakancelista sa godišnjom plaćom od 1440 kruna i sa petgodišnjim doplatci od 120 kruna.

Moje valja predložiti do 1. septembra, molitelj imena biti izpod 24 god. niti iznad 35 godina. Konačno se zahtjeva poznavanje talijanskoga jezika i e v e n t u a l n o poznavanje slavenskog dijalekta, govorenog od puka na vjanscini.

Gosp. Skampiću! ono Vaše e v e n t u a l n o vriedi zlatnu krunu za občinu, u kojoj su dvie trećine občinara po rodu i jeziku Hrvati. Ta osim Vašeg slavnog gnjezda služi se sav izvanjski puk te obćine jedino hrvatskim jezikom.

Ma bravo slijer Skampiću! (Nije li to možda Uskok? Op. slag.)

Iz Lovrana nam pišu 19. t. mj. Danas se dogodila nesreća načelniku Jelečiću. Pošao je brati smokve, pak je nespretno pao sa smokve na kamenje; vele da se je smrtno ranio.

Električna željeznica (tramvaj) Lovran-Rieka. Čitamo u riečih novinah, da su započele radnje za gradnju električne željeznice, koja će spajati Lovran-Opatlju, Volosko sa Riekom. Radili se je počelo kod Voloskoga, gdje će biti i središte te željeznice, na kojoj će voziti s početka samo 6 vozova.

Bezobrazna interpelacija. U sjednici istarskoga sabora od dne 8. t. mj. stavio je talijanski zastupnik i zemaljski prisjednik Tomasi na c. kr. ministra željeznica slijedeću interpelaciju:

„Je li poznato cesarskoj vladi, da daju poduzetnici na željezničkoj pruzi Trst-Poreč posla pod jednakiim uvjeti radnikom i tudjincem, mjesto domaćim radnikom, napose onim, koji stanuju uz rečenu prugu?“

Kad nebismo znali kako stvari stoje i kad nam nebi toga razjasnili sami talijanski listovi, mi bismo bili prvi da povladimo upit g. Tomasi-a. Ali evo što je na stvari. Eto koga smatra taj gospodin tudjincem a koga domaćinom.

Na jednom dijelu rečene pruge radilo je nekoliko radnika iz hrvatskoga Primorja sa podpoduzetnikom iz istoga kraja. Sada neznamo da li su još u tom poslu oni radnici, jer je onaj podpoduzetnik zapustio posao pošto nije mogao dalje raditi sa talijanskimi mjernicima, koji su nastojali na sve moguće načine, da ga odstrane. To im je uspjelo. Neznamo dakle, dali su s njim zapustili radnju i njegovi suzemljaci, ali ono što znamo jest slijedeće:

Tršćanske novine „L'Indipendente“ i „Piccolo“ od dne 18. t. mj. pripovijedaju da je neki Bartole posjednik u Strunjanu — između Pirana i Izole — dao čitati sv. misu i zadušnice za pok. kralja Umberta na dan njegova pokopa. Tim zadušnicam, da su prisustvovala tamošnja gospoda, domaće obćinstvo i svi radnici iz kraljevine Italije (regnicoli), koji su zaposleni kod gradnje željeznice Trst-Poreč.

Gosp. Tomasi-u nisu stalno ovi regnicoli tudjinci, njemu su to braća; on nije pogotovo cesarsku vladu interpelirao radi njih, nego radi kojih drugih radnika. Ti bi mogli biti oni Hrvati iz hrvatskog Primorja; ili možda kakav Slovenac iz susjednih slovenskih pokrajina. Il je možda domaći Hrvat i Slovenac nazvao tudjinci? To je sve moguće za talijansku gospodu Istre, jer njima smo mi svi istarski Hrvati i Slovenci tudjinci, dočim su im podanici talijanskoga kralja braća i domaći ljudi.

Nu uzmimo, da je na tom poslu zbilja radnika Hrvata ili Slovenaca izvan Istre, ali ti su svi pripadnici ove monarhije, podanici austrijskog cara i hrvatskog kralja. Mogu li dakle oni biti u Istri tudjinci? Recimo da jesu, ali ako su oni tudjinci u Istri, što su onda Talijani iz kraljevine? Zar su oni domaći? Je li ih oni članovi ove monarhije? Lievaju li oni krv za cara i kralja ili za dinastiju? Plačaju li oni težke poreze i ine troškove u c. kr. blagajne?

Mi nejmamo ništa proti siromašnim radnikom iz Italije, koje tjera glad i nevolja u naše zemlje. nu smradnu kievetu

g. Tomasi-a, da su Hrvati i Slovenci, bili oni iz koje pokrajine naše monarhije, tudjinci u Istri, u podanici talijanskoga kralja — da su taj domaći — odbijamo najodlučnije.

Naši radnici, koji pripadaju austrougarskoj monarhiji imaju sto puta veće pravo do radnje u našoj Istri, nego li radnici iz talijanskog kraljevstva, jer oni dobivaju od države samo maleni dio od onoga, što oni za nju žrtvuju, dočim tudjinci — Talijani — nedaju državi ništa, već olinjaju toru kruha domaćim radnikom.

Gosp. Tomasi bio bi pametnije učinio da je šutio pošto je stalno znao, da imade na onoj pruzi više radnika iz kraljevine Italije, nego li iz naših izvan Istre, nu njemu se htjelo opet jednom pokazati koli je strastven, koli je zloban.

Mi očekujemo mirne duše odgovor cesarske vlade na bezobraznu interpelaciju, jer bude li se htjelo odgovoriti kako ide, tad će pogotovo ostali g. Tomasi dugim nosom.

Da je on zahtijevao, da se odstrani sa one radnje sve radnike Ne-Istrane, jer imademo dosta doma siromašnih radničtva, bili bismo mu rekli: Evala ti! al ovako nemožemo mu kazati drugo nego to, da je vriedan pomilovanja.

Od vlaka prevozen vol. Ovih dana prevezio je vlak jureći iz sv. Petra na Rieku kod postaje Bistrica vola, koji se je nalazio na tračnicah.

Još nešto o izborima u Mošćenich. Poznato je već djeci, kakva sredstva i pomagala rabe naši protivnici kod izbora u Istri. Takovimi su sredstvi zavaravali i ovaj mirni ali na žalost do skrajnosti neuki narod. Oni su rabili sva moguća sredstva, da narod ogorče i razdraže proti našim prvakom te su već mjesec i mjesec o našim agitirali i smučivali narod. Nemojte se čuđuditi ako vam rečem, da je glavni agitator i smuljivac „šior — gospodin“ razkinuo više pari opanaka hodeć oko. Nema valjda u cijeloj Mošćeničini kuće, u kojoj on nije bio. Okolo nije sam hodio, već s njim, osobito pod zadnje vreme, vin našeg glavara i obćinski sluga. Ova su tri diefili okolo po kućah listice sa svojim kandidati a govorili bi: „ovo vam je poslato od potestarije i sten hote votat“. Nije čudo, da je siromah čovjek u svojoj neukosti uzeo takav listić i čuvao ga kao svetu stvar, jer on drži, da ono, što je poslano od potestarije je pravo i sveto, a drugo da je sve krivo i falšo. Teško je bilo već takovoga čovjeka sklonuti na pravu stran.

Kad se još pomisli, da se je pravilo nasilja, da se je narodu plaćalo piti i jesti (a valjda davalo i gotova novca), što su ga iz Lovrana donasali, a k tomu i strahilo sa globom, ako ne dodje na izbor, lahko se je moglo doći do pobjede.

Istina, da se je od naše strane vrlo malo radilo, da se predbije u II. i III. tielu, ali vjerujte, da za sada nije bilo moguće raditi, jer se isto nebi bilo postiglo stogod. Narod je bio nahuškan proti našim prvakom, kojemu predočise kao najveće neprijatelje, pa kako da im oni što progovore, kako da oni što učine?

U ostalom nije izbor prošao toliko ni zlo. Ta mi smo zadovoljni s uspjehom. Moralna je pobjeda naša. Kad bi se bilo u II. tielu pobjedilo, mislite da bi bilo što bolje?

Kod nas se ne more za sada govoriti ni o Hrvatima ni o Talijanima. To znadu dobro Talijani, pa zato tršćanski „Piccolo“ i piše da je u III. i II. tielu pobjedio „partito nazionale — istriano“ jer znade, da se kod nas ne može govoriti o „partito italiano“. Mi imademo u zastupstvu najbolje naše muževe, koji više valjaju nego njihovi. A što nam i treba više? To naši protivnici dobro znadu, pa su zato i tako pokunjeli. Nema više onog veselja i urlikanja kao prije. Peče ih silno ono I. tielo. U njemu su muževi, koji nešto znadu i razu-

mju, tu je domaća inteligencija, tu je cviet naroda, tu je naša pobjeda.

Kako se je narod varalo i bunilo proti našim prvakom i proti svećenstvu, vidi se najbolje iz toga, što je ovih dana bilo dvoje njih pred sudom na Voloskom odsudjeno radi potvore i laži i radi uvrede poštenja.

Albina Vidošić (Vidossich) rođjena Tomasić, sestra „šiore“ Karle bila je odsudjena na zatvor od 14 dana i na trošak od 28 K i to radi laži proti gosp. župniku. Ivan Jadrešković iz Mošćenica a naseljen ovamo iz Boljuna, bio je odsudjen na 3 dana zatvora i na troškove od 22 K radi uvrede poštenja gosp. župnika. A da bude i „šior Fortunato“ zadovoljan, odsudjen je bio i on na globu od 10 K i na troškove druge razprave zato, što nije došao kao svjedok proti Albini Vidošić na prvu razpravu, pa se je morala odgoditi.

Čitacem bit će još u pameti, da je pred nekoliko mjeseci bila ona ista Albina Vidošić u Trstu odsudjena na 7 dana zatvora radi smutnje u crkvi. Još nije ni onih 7 dana odsedila, a gle, već je dobila drugih 14 dana. Čestitamo „šiora Albina!“ Sada imate liepi terno, da igrate na lutriju: 7, 14 i 21. Igrajte i videt ćete, da ćete dobit terno!

U ostalom neka se s njom vesele signore i signorine riečke i mošćeničke, koje su joj nedavno na tablu priliciple one dvie trobojnice hrvatske, pa htjele potvrditi Hrvate, da su to oni učinili i tim još više razdražili ovaj puk proti nevinim ljudem. Liepili li stvari od njih! Po to one dolaze ovamo? Zalostno doista, da je s njimi bila i jedna službena ženska, koja bi mnogo bolje učinila, da se uči kod kuće hrvatskom jeziku. To joj ne bi škodilo!

Dne 17. junija t. g. dobili smo u Mošćenich novog učitelja u osobi gosp. Hinka Jelusić, koga je narod željno očekivao, pošto su djeca i roditelji im i onako sa prijašnjim učiteljem do sita bili nezadovoljni, što je već svim poznato. Nije prošlo ni 15 dana od njegova pre-mještenja u Lanišće, a već dopisnik iz Mošćenica, recte Lanišća puni stupac tršćanskog „Piccola“ i porečke „L'Istria“ sa svakakvim lažnim izmišljotinami o sadašnjem g. učitelju. On hoće, da već u početku omrazi našeg g. učitelja kod naroda, pošto on dobro znade, da mu kod nas nije bilo dulje obstanaka i da je bio među ovdajšnim pukom posvema omražen i prezren, htio bi da i njega omrazi. Ali ipak sa svojim lažnim pisanjem i ogovaranjem nemože poštenom čovjeku naškoditi, jer i sami naši protivnici znadu kakav je! — Čudnovato nam se čini, da se „Piccolo“ i „L'Istria“ sada tako često have sa našom školom i s našim g. učiteljem. dočim prije nisu nigda ni rieči pisnuli o tom, akoprem je bilo takvih stvari, na kojih se je morao pošten čovjek upravo zgražati. Neke piše koliko mu drago, ali neka zna, da mu neće time ništa naškoditi, jer se već do sada vjedi, koliko ga narod i njemu podržava djeva stjuju i vote. Gospodinu pako učitelju preporučujemo, nek se ne obazire na podlo pisanje odmetnika i moralno propalih stvorova, već neka ustraje i nadalje na svom putu i neka nastoji uvijek i jedino okolo odgoja podržene si djeci i okolo napretka naroda.

Bečki list „Reichswehr“ i protiv-austrijske demonstracije u Primorju. Poznati bečki list „Reichswehr“, koji se često osvvrće na nezdrave političke odnose u našem Primorju, udario je opet jednom u jadikovku i radi demonstracija primorskih Talijana povodom smrti i pogreba našega kralja (kako oni čak i javno kažu) Umberta I. Jadikovka onoga lista jest doduše posve opravdana, jer se je prvih desetak dana ovoga mjeseca u Primorju u istinu tako demonstriralo za Italiju a proti Austriji, kano da je naše Primorje već zbilja pod Italijom, nu onaj

list imao bi svoje jadikovke predložiti tamo, gdje bi se moglo pomoći neznosnom stanju u Primorju — ako imade još upliva, kao što ga je nekoć imao, i ako je u doticaju sa onimi, koji podržavaju ove prežaloste odnose.

Izazivanje prodanaca iz Pomjana. Iz Marezigah pišu, da su prošle nedjelje u selu Čentur Veliki imali proštenje i javni ples. Tamo je došlo i pomjanskih prodanaca oboružanih samokresi i noževi. Došli su tamo, da izazovu poštene domaće mladiće pak da dodaju do pokolja. Nu redarom je pošlo za rukom izazivate proterali te tako zapriječiti svako profleevanje krvi. Pomjanski prodanci bježeć iz mjesta strijelali su iz samokresa na domaće mladiće i proti redarom, ali srećom nepogodiše nikoga.

Ovo Vam je g. urednice sve plod talijanske brutture, koja ide zatim, da malo po malo sav naš narod u Istri poživni. Koparski sinjori mogu biti ponosni rad tolikog uspjeha u širenju te opjevane latinske kulture. Mogli bi na nju uzeti patent bez straha, da će ih tko u tom pomoći. Zivita talijanska bruttura!

Iz drugih krajeva:

Blagdan slavenskih apostola sv. Cirila i Metoda — u ljubljanskoj biskupiji. U ljubljanskim listovih čitamo, da je na molbu ljubljanskoga biskupa sv. Stolica povisila blagdan sv. Cirila i Metoda na blagdan višega razreda (duplex majus). Usljed te naredbe, slaviti će se u onoj biskupiji blagdan sv. naših apostola crkveno uvijek dne 5. junija.

Idemo, da vidimo, što su u tom pogledu učinili naši biskupi.

Tko će naslijediti dr. Bulata u predsjedničtvu sabora? Kako smo već javili, imao je najviše izgleda, da postane naslijednikom pok. dr. Bulata g. Ivčević, jedan između najodličnijih članova narodne stranke. Naknadno doznajemo, da se g. dr. Ivčević nije ni kako dao skloniti da se prihvati one koli častne toli teške časti. Kasnije radilo se o tom, da bude imenovan predsjednikom sabora i zem. odbora g. Vuković, koji je zastupnikom i na državnomu saboru. Nu reć bi, da njemu i njegovim prijateljem nije pošlo za rukom predobiti za tu misao odlučujuće krugove. Konačno javljaju, da će zasjesti onu častnu stolicu umirovljeni ravnatelj splitske realke i državni zastupnik g. Lovro Borčić.

Razni prinosi:

Prinosi „Djačkomu pripomoćnom društvu u Pazinu“ tekom mjes. lipuja i srpnja o. g.

a) u temeljiteljni: gg. Volarić p. Franjo — Karnica, Ladavac Ante — Simunov — Pazin, Vuković Gjuro — Trst po K 50; Gabrielečić dr. Ivan — Gorica K 40; Hradek Vaelav župnik — Novaki K 25; Vinković dr. Božo odvjetnik — Karlovac K 30; Koruza Ivan — župnik — Klana. Sbor duhovne mladice — Gorica po K 20; Stefančić Franje — župnik — Paz K 10;

b) redoviti: gg. Rašk Pradolav K 10; Dominik Heinica, Franković Fran. Kramberger Ivo, Kristofić Srećko, Subić Albert, Glavinac Baz, Zulic Josip — Kopar, Turato Miho kanenik, gđa Mlehnice Antonija, Maričić Prosper — Cres po K 5; Matika Josip — Pazin K 2;

c) podupirajući i darovateljji: Dragie Slavoj — Karlovac sabranih među karlovačkimi građjani K 200; Prigodnom sastanka proti vinskog klauzoli u Pazinu a na predlog g. Ivana Perčić-a iz Kranjčević K 142; Hrvatska čitaonica u Trstu polovicu čistog priloda od veseliće držane dne 1. srpnja o. g. K 80; Sabrano kod prijateljskog stola mladomienika Goran Josipa dne 29. 7. 00 — Lindar K 60-08; Hočić Ivan — Zagreb sabrao među članov učiteljskog zbora K 47; Čeh Ivan — Trst sabrao prigodom osnivateljne skupštine slovenske omladine K 61; Sedmak Jakov župnik — Krišan sabrao među župljani 500 kila krumpira K 30-10; Ga-

